

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Conclusio affirmativa statuitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

mus: Ergo ratio peccati, mortali & veniali in-
equaliter convenit.

Ad quod malitia averfiva à fine, & malitia
quæ folùm ponit in ordinationem in medijs, val-
de inæquales funt; ficut ipfe finis, & ea quæ
funt ad finem, valde funt inæqualia: Sed mali-
tia peccati mortalis deordinat & averfivit ab ul-
timo fine; malitia autem venialis folùm ponit
in ordinationem in medijs, ut ex fuprà dictis pa-
tet: Ergo, &c.

41. Dices: In omnibus quæ analogicè dicuntur
ratio nominis nulli competit nifi per attributio-
nem ad unum, quod per prius & fimpliciter di-
citur tale: Sed peccatum veniale non dicitur
peccatum per attributionem ad mortale; quia
fi non effet aliquod peccatum mortale, nihilo-
minus poffet dari veniale: Ergo ratio peccati
non convenit illis analogicè.

42. Refpondeo ex Cajetano hic art. 2. concessã
Majori, negando Minorem: Nam ficut omnis
morbus dicitur in firmitas in ordine ad privatio-
nem vitæ, quæ eft in firmitas mortalis, & fimplici-
ter; ita omne peccatum dicitur peccatum in
ordine ad peccatum quod privat finem, qui eft
principium vitæ mortalis. Unde ad probationem
in contrarium dicendum cum eodem Cardina-
li, quod licet peccatum veniale poffit effe in hoc
vel illo fine mortali, fimpliciter tamen non po-
teft effe abfque mortali; ficut neque in firmitas
curabilis abfque incurabili, qualis eft mortalis.
Addit peccatum mortale effe contra legem Dei
fimpliciter; peccatum autem veniale folùm effe
contra illam fecundùm quid, ut antea decla-
ravimus: effe autem contra legem Dei fecun-
dùm quid, non potefit intelligi, non præintelle-
cto effe contra legem Dei abfolutè & fimplici-
ter, ficut neque album fecundùm quid, fine albo
fimpliciter.

43. Inferes tertio, peccatum veniale difponere
quidem ad mortale, nunquam tamen ita poffe
aggravari, ut tranfeat in mortale; neque ex
multis venialibus poffe fieri unquam unum
mortale. Ita D. Thomas hic art. 3. 4. & 5.

Probatum breviter hoc corollarium, quan-
tùm ad fingulas partes. Et in primis quòd pec-
catum veniale difponat ad mortale, patet: quia
homo negligendo venialia, paulatim & fenfim
alluefcit contemptui & transgreflionis legis, quòd
fit ut tandem in majora peccata incidat, juxta
illud, *Qui spernit modica, paulatim decidet.* Unde
elegantè Caffianus collat. 6. cap. 17. mentis in-
curiam comparavit recto domus neglecto. Nam
per hanc (inquit) primò quifem veluti minutiffima
quedam penetrant animam ftillidra paffionum, quæ
fi velut parva & levia negligantur, corrumpunt tigna
virtutum, quibus destructis, in animam tandem de-
fluunt imbres largiffimi vitiorum. Quòd fapiens
Eccli. 10. procul dubio respexit, dum dixit: *In
pigritia humiliabitur contignatio, & in infirmitate
in manum perfillabit domus.* Hinc Chryfoftomus
Caffiani magifter homil. 87. in Matth. hoc mi-
rabile paradoxum docet, nimirum majori foli-
tudine aliquo modo cavendum effe à veniali-
bus, quàm à mortalibus. Soter mibi (inquit)
nonnunquam non tanto ftudio magna videri peccata
effe vitanda, quàm parva & viliora: illa enim ut aver-
femur, ipfa peccati natura efficit; hæc autem ipfa re,
quia parva funt, defides reddunt, & dum contemnan-
tur, non potefit ad expulfionem eorum animus generofè
infurgere: unde citò ex parvis magna funt, negligèn-
tia noftra.

A Quòd verò peccatum veniale nunquam pof-
fit ita augeri & aggravari, ut tranfeat in mortale,
non minus evidens eft. Nam ea quæ funt or-
dinis inferioris, quantumcumque intra pro-
priam fpeciem augeantur, nunquam poffunt
pertingere ad ea quæ funt ordinis fuperioris;
Sed malitia peccati venialis eft inferioris or-
dinis, & diverfa fpeciei à malitia mortalis; cum
ifta fit averfiva ab ultimo fine, & destructiva
illius: non verò illa, ut ex fuprà dictis patet:
Ergo peccatum veniale nunquam potefit tranfi-
re in mortale.

B Ex quo probata manet tertia pars corollarii: 45.
nam peccata venialia, quantumcumque multi-
plicentur, non poffunt avertere ab ultimo fine,
nec reatum pœnæ inducere: Ergo non poffunt
facere unum mortale per integritatem; ficut
nec ex multis punctis fimul junctis potefit linea
confurgere. Unde quando Auguftinus tract.
12. in Joan. ait: *Minuta plura peccata, fi negli-
gantur, occidunt,* folùm intendit, quòd illa occi-
dunt difpofitivè, difponendo fcilicet ad mor-
tale; non verò formaliter, privando animam
gratiâ & charitate, ut explicat S. Thomas hic
art. 4. ad 1.

Dices primò: Difpofitio potefit fieri habitus: 46.
Ergo fi peccatum veniale difponat ad mortale,
poterit fieri mortale.

C Refpondeo cum D. Thoma ibidem in folut.
ad 4. *Quòd difpofitio qua fit habitus, eft ficut imperfe-
ctum in eadem fpecie; ficut imperfecta fcientia, dum
perficitur, fit habitus: fed veniale peccatum eft difpofi-
tio alterius generis; ficut accidens ad formam fub-
ftantialem, in quam nunquam mutatur.*

Dices fecundò: Plura furta levia multiplica-
ta, conflituunt tandem unum peccatum morta-
le: Ergo ex multis venialibus unum mortale po-
teft effici.

D Refpondeo negando Antecedens: Nam
quando aliquis committit plura furta levia, ex
illis fimul junctis & collectis unum peccatum
mortale non refultat; fed ultimum furtum, quo
pervenitur ad magnam materiæ quantitatem,
eft peccatum mortale: quia licet tale furtum fit
rei fecundùm fe levis, ex connotatione tamen
furtorum præcedentium, cum quibus moraliter
conjungitur, redditur furtum rei gravis, & gra-
ve damnum infert proximo; ut explicant Ca-
fuffiæ circa feptimum Decalogi præceptum, &
in materia de reftitutione.

ARTICULUS II.

*An ille qui moraliter peccat, ultimum finem in
creatura conflituat?*

E Negat Adrianus quòdlib. 7. art. 3. affirmant
cæteri omnes Theologi tam domeftici
quàm extranei. Unde fit

§. I.

Conclufio affirmativa ftatuitur.

Dico breviter, peccatorem per peccatum
mortale ultimum finem in creatura con-
flituere; fi non exprefse & formaliter, virtuali-
ter faltem & interpretativè.

Probatum primò ex Scripturâ: nam ad Philip. 48.

000;

3.de

3. de gulosis dicitur: *Quorum Deus venter est*: quia, ut ibidem lect. 3. ait S. Thomas, *Proprium Dei est, ut sit primum principium & finis ultimus; unde qui pro fine habet aliquid, illud est Deus suus*. Quare olim quidam epulo ab amico interrogatus, cui tot oves & vitulos, quos in ejus armento videbat, immolaret? respondit: *Huic ventri Deorum maximo*. Item ad Ephes. 3. avaritia, *idolorum servitus* appellatur: quia ut idem S. Doctor lect. 3. observat: *idololatria est quando honor soli Deo debitus impenditur creature: Deo autem duplex honor debetur, scilicet ut in eo finem nostrum constituamus, & ut in eo fiduciam nostram finaliter ponamus: ergo qui hac in creaturis ponit, reus est idololatria*. Hoc autem facit avarus, qui finem suum in re creata ponit, & etiam totam suam fiduciam. Unde Chrysostomus homil. 18. in epist. ad Ephes. *Qui inanimato* (inquit) *serviunt auro, clarum est ejusmodi idolorum esse cultores*. Hinc Hebraei vitulum aureum adoraverunt, & Judas triginta argenteos, quos a principibus sacerdotum in pretium sanguinis Christi acceperat, projecit in templum, non in sterquilinum: quia (ut ait Ambrosius) *ratibus suis suum templum devoverat*. Denique Hietonymus exponens hunc versum Psalmi 80. *Non erit in te Deus recens, &c.* haec scribit: *Quot vitia habemus, tot recentes habemus Deos*. Cui consonat illud Poetae Christiani.

*Lurconi venter Deus est, & nummus avaro:
Et cui sunt Veneris gaudia prima, Venus.
Huic honor, & vero Deus est pro numine fama,
Quem fame extimulat non satianda famer.
Cui nimio Christus studi vilescit amore,
An non u' studium numinis instar habet?*

Hinc Tertullianus in libro de Idol. cap. 3. infert quod extra templum & sine idolo agi potest idololatria: nec refert quale sit idolum, ex qua materia, qua effigie, &c. Et cap. 6. his verbis in terreat peccatorem: *Potes lingua negasse quod manu confiteris? verbo destruere quod facto fruis? Vnum Deum predicare, qui tantos efficit? Verum Deum profiteri, qui falsos facit? ... Collis non spiritu vilissimi mitoris alicujus, sed tuo proprio; nec animam pecudis impensa, sed animam tuam. Illis ingenium immolas, illis sudorem tuum libas, illis prudentiam tuam accendis. Plus es illis quam sacerdos, cum per te habeant sacerdotem.*

49. Probatur secundò conclusio ex Augustino, qui lib. 83. questionum qu. 30. totam perversitatem humanam vitam collocat in hoc quod homo fruatur utendis, & utatur fruendis: At ex eodem S. Doctore lib. 10. decivit. cap. 10. & lib. 1. de doctrina Christiana. cap. 4. & 5. frui non est aliud quam alicui tanquam ultimo fini adhære: Ergo qui peccat, & aliquam creaturam inordinatè & contra Dei præceptum diligit, tali creaturæ, ut fini ultimo adhæret.

50. Probatur tertio conclusio ratione, quam insinuat S. Thomas quæst. 20. de verit. art. 2. Omnis qui mortaliter peccat, diligit plus appetitativè creaturam quam Deum; siquidem ejus voluntatem & præceptum propter illam contemnit: Unde Joan. 12. dicitur: *Dilexerunt gloriam hominum plusquam Dei*: Et Matth. 10. *Qui amat patrem & matrem suam plusquam me, non est me dignus*: Item Chrysostomus de avaritia loquens, ait: *Statera ejus iniquissima est, plus enim in ea ponderat obolus, quam Deus; plus nummus, quam anima*: Sed finis est id quod maxime diligitur; Er-

go qui mortaliter peccat, à Deo avertitur, & ad creaturam tanquam ad ultimum finem convertitur. Unde Jeremia 2. *Deus de peccatoribus conqueritur, dicens: Duo mala fecit populus meus, dereliquerunt me fontem aqua viva, & foderunt sibi cisternas dissipatas, &c.* Quibus verbis avertio à Deo, & conversio ad creaturam, qua in peccato mortali includuntur, fontis & aquæ similitudine aptissime declarantur: nam sicut aqua appetitur, ut satiet & sitim extinguat, sic bonum commutabile creaturæ amat à peccatoribus, ut satiativum sui appetitur, quod est proprium ultimi finis: Deus autem omnium bonorum fons & origo, qui solus potest creaturæ rationalis appetitum perfecte satiare, & animæ nostræ sitim extinguere, ab illis deleritur & contemnitur.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: si. Quamvis mortaliter peccans, directè & formaliter non intendat amittere amicitiam Dei, aut privari beatitudine, vel averti à Deo ut ultimo fine; & converti ad creaturam, bene tamen virtualiter & interpretativè; quia ita se gerit, ac si vellet ea omnia: in primis enim cum graves offensæ dissolvant amicitias, qui Deum graviter offendit, verè vult eum non habere amicum, & qui contemnit & rejicit media ad consecutionem ultimi finis necessaria (qualia sunt Dei præcepta, juxta illud Matth. 19. *Sicis ad vitam ingredi, serva mandata*) virtualiter & interpretativè non vult ipsum adipisci: item qui vult aliquid oppositum Deo, ut dilectio amore amicitia, plus appetitativè diligit illud quam Deum, subindeque virtualiter & interpretativè vult à Deo averti, & converti ad creaturam: Atqui peccatum mortale est gravis offensæ Dei; habens proinde oppositionem cum ejus amicitia & dilectione, ejusque vitatio est medium necessarium ad consequendam beatitudinem: item qui moraliter peccat, vult aliquid oppositum Deo ut dilectio amore amicitia: Ergo virtualiter saltem & interpretativè vult ab ejus amicitia discedere, & ab ipso ut ab ultimo fine averti, & converti ad creaturam, & si non verbis, saltem factis, dicit illud Lucæ 19. *Nolumus hunc regnare super nos: id est nolo habere Deum pro ultimo fine, nec curo de ejus amicitia & fruitione.*

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objectiones primò: Qui peccant mortaliter ex zelo ordinato, aut ex ignorantia vincibili, non diligunt plus appetitativè creaturam, quam Deum; cum illi tunc arbitrentur obsequium se præstare Deo, ut dicitur Joan. 16. unde Chrysologus serm. 157. ait de S. Paulo: *Per zelum legis impugnabat legem, & in Deum Dei amore peccabat*: Ergo fallum est quod peccatumque peccatum mortale homo avertatur à Deo ut ultimo fine, & convertatur ad creaturam.

Respondet negando Antecedens: nam peccatum ex imprudenti zelo non provenit ex Dei dilectione, sed ex ordinato amore sui; & rei quæ agit; ex hoc enim provenit, quod ille qui peccat ex tali zelo, negligit disquirere veram voluntatem Dei, & ita virtualiter saltem in suo affectu præfert creaturam Deo. Idem dicitur